

Secunda pars de mystica

lucis. hoc modo similis pacē valde simile illi paci quā apl's dicebat oēm exupare sensū. Propterea necesse est p argutōe aut directōe taliū esse viros studiosos in libris eoz q̄ deuorōem habuerūt fm sciam. ¶ Eos nihilomin⁹ cōmonitos velim ne citi⁹ debito dānare p̄sumāt p̄sonas deuotas simplices i suis affectib⁹ admirādis vbi nihil aduersum vl' fidei vl' bonis morib⁹ palā inueniunt. s; aut venerent incognita sub silērio suspensam tenētes sniam. aut p̄silio peritorū examina da remittāt. pitiores aut sunt q̄s vtrāq; instructio reddit ornatos vna intellectus et affect⁹ altera. q̄les fuerūt Aug⁹. sanctus Tho. Bonauētura. Guilhelm⁹ parisiensis. et ceteroz admodū pauci. Qui rari tatis causāz iferi⁹ afferre conabimur. ¶ De niq; additū est i p̄sideratōe/dūmō credant eis. Alioq̄n ipi talia scrutātes d̄ficierēt serutinio. et nō nisi laq̄os infidelitatis sibimet acq̄rerent/et densiorib⁹ tenebris circūuoluti cecarent.

Secūda pars prin

cipalis est de natura aierōnalis et ser potētis eius. A nona p̄sideratōe vsq; ad decimā septimāz. Ordine p̄o nona p̄sideratio modū ostendit p̄cedendi in hoc ope. exclusis minus seruitib⁹ p̄posito manens circa anime p̄prietates.

De Expedi ad ip̄s theologie mystice cognitōem speculatiuā acquirēdā/naturā aierōnalis et potētias tā cognitiuas q̄ affectiuas cognoscere. ¶ Cōsideratio hec de se p̄spicua est. quoniā ignorata natura ignorānt et passiones. ¶ Positis ergo eis q̄ oñdunt aliquā esse theologiā mysticā/tradēdo sub q̄dā generalitate quēadmodū p̄sit et p̄ q̄bus p̄sit suū studiū eniti/volum⁹ adducere in cōmunē intelligentiā (si de annu erit) qualis sit hec theologia mystica et in q̄ vi anime reponit. qua rōe p̄parat/q̄ fructu q̄ve sine p̄quiri/q̄ fieri ignorata aie natura nullo pacto p̄t. ¶ Et qm̄ doctrine mod⁹ fuit/vel vsq; ad p̄ma p̄ncipia p̄ se nota/vel vsq; ad simplices rez q̄d dirates eas a cōfusiōe accidentiū/et ab inuolutōne circumstantiaz for̄insecarz denudādo. placz h̄ loco ipam simplicē aie substātiā secernere q̄d ammodo i varias denoiatōes/iuxta multiplicitatē effectiū ab ipa eadē p̄ducibiliuz

vt dicat talis. qz taliū elicitū est. et altera qz aliorū. ¶ In hoc itaq; mihi vident for̄malizātes agere laudabiliter docte et acute/ qz resolutōes h̄mōi q̄ant fieri quēadmodū apud mathematicos abstractio a motu et a materia. fit etiā abstractio puncti a trina dimēsiōe lineae a duplici et superficie ab vna. ¶ Attū dū affirmāt vltra qz p̄ter oēm opatōnem intellectus illa sunt in reb⁹ talit̄ penitē q̄liter intellect⁹ abstrahens ea imaginat/ qz sunt vniuersaliter/ qz distincte eternalz et cetera filia. Ego p̄culdubio tota snia dissentio ab eis/ qz nō intelligo q̄ rōe istō dictū p̄sertim in diuina simplicitate p̄ p̄o possit vl' sano sustineri. neq; p̄p̄tea abstrahentiū est mendaciū. qm̄ et si nature rez sic se habeāt vt intellect⁹ negocians circa eas possit vti talib⁹ abstractōib⁹ ad faciliōrē. intelligentiā nihilomin⁹ scire debent nō taliter distigui rē eadē q̄lit̄ p̄ter eam intellect⁹ indistinctā secernere. Alioq̄n res eadē a seip̄a reali distinctōe differret. Ita enī p̄ter intellect⁹ p̄cipe (ex emplī grā) qz volūtas p̄ductiua volitōnis differt realit̄ a voluntate que volitōne elicit/ sicut qz in eadē cēntia aie/intellectus et volūtas exites ab eadē cēntia quolibet ex p̄te rei distinguūt. Sed hec mat̄ia minus vtil̄ est q̄ vt nos sua ipugnatōe lōgiori sermone detineat. Ab artistis p̄terea logic⁹ et methaphisicis poti⁹ q̄ a theolog⁹ p̄supponēda vtil̄ adaq; ē. p̄sertim dū de theologia mystica f̄monē habeamus. ¶ Dicam⁹ q̄ de ania rōnali qz ipa p̄ diuersitate officiorū et agibiliū distinctas vires habz. distinctas in quā nō resed noie. Ita ē p̄triosa ē/ ita fecūda q̄dāmodo ipa eadē existēs/ quēadmodū si contineret in se tales p̄tutes realit̄ vl' aliter ex p̄te rei differētes. imo eo ampli⁹ qz virtus nō tā vnita q̄ vnita fortior est seip̄sa disp̄sa. sicut sapiētia i deo p̄fectior est fm deductōem/ vt Aug⁹. vult locis pl̄imis de trinitate. qz est fortitudo/ iusticia et bonitas. et ita de ceteris p̄fectiōib⁹ q̄ si ab eis q̄libet distinctōe secernat. Qui alit̄ capiūt viderit q̄ recte. Ego sane nō capio. ¶ Attū sic vtmur in p̄posito q̄li vires aie cēt penitē in natura distincte/ diuidētes p̄mo aiam ratiōnalē in itelligentiā simplicē. scdo in rōez. tercio in sensualitatē vl' aialitatē vel potētā cognitiuā sensuālē. et q̄ ad vires cognitiuas/ et quo ad affectiuas. p̄portionabiliter. Primo in synderisim seu mentis apicē Secundo in volūtatē vl' appetitū rōnalē.

Tercio in appetitu aialem. quartu virium inde mor docebimus pprias ratones

Consideratio decima

ma simplicitate itellectu explanat. put dicitur lux aie et angelo silis et dei capax. et quod varijs noibz in scripturis significet.

R

Intelligentia simplex est vis aie cognitiua suscipiens immediate a deo naturalē qndā lucē in q̄ r p quaz pncipia p̄ma cognoscūt eē vera

et certissima / terminis apphēsis. ¶ Princi- pia hmoi nominant aliqñ dignitates / ali- quā omnes animi pceptōes. aliqñ regule p̄ me incommutabiles et impossibiles alit se ha- bere. vt q̄ de qlibet affirmatio v̄l negatio. q̄ totū est mai⁹ sua pte. q̄ intellectiui pfe- ctio est nō intellectiua. q̄ spūale cor̄pali cete- ris paribz digni⁹ est. q̄ si hō itelligit / hō vi- uit. et similes. Qualis hō sit illa lux natural' dici p̄ pbabilit' / aut q̄ est aliq̄ dispositio cō natural' et cōcreata aie. quā aliq̄ vocare vi- dent habitū pncipiorū. vel pbabilit' q̄ est ipamer aia existens lux q̄dam intellectual' nature deriuata ab infinita luce p̄me intelli- gentie q̄ de e. de quo Iohes. Erat lux ve- ra q̄ illuminat oēm hoīem venientē in hūc mūdū. Et ps. Signatū est sup̄ nos lumē vultus tui dñe. ¶ Porro q̄ fm Dionysium vii. ca. de diuis noibz. In pgressu rez a dō sit p̄catenatio q̄dam vt infimū sup̄morum sit p̄mū inferior. Angel⁹ a q̄ minoratus est paulo min⁹ hō / qm̄ e itelligētia simplicior hoie / habz in sua natura illud q̄si infimum qd hō habz i sua natura sup̄mū. vt fm hāc intelligentie vim p̄iugant absqz medio al- ter⁹ speciei / duo itellect⁹ angelic⁹ et huma- nus. Hoc tñ nō ita accipiendū putamus q̄si mediū sit aliq̄ inter aiam rōnalē et deū Contradicit enī Aug⁹. q̄ nihil esse superi⁹ mente nra dicit p̄ter deū. Altamē q̄s nega- uerit angelū eo mō recte dici supiorē aia no- stra et deo primiorē q̄ p̄fectior est / nullus vtiqz. Dicam⁹ idcirco q̄ vterqz a deo eque imediate tria suscipit. q̄ sunt natura' gratia et glia. Sed in reliqz sicut est iter angelos hierarchicus ordo. sic angeloz ad homines fm tres actus hierarchicos. q̄s frequē no- minat Dionis⁹. q̄ sunt purgare. illumina- re et p̄ficere. et hoc respectu grarum et p̄fecti- onū secundaz. ¶ Deniqz vis hec intelligen- tie simplicis qnqz nominat mens. qnqz ce- lū sup̄mū. qnqz spūs. quādoqz lumē intelli-

gentie. qnqz vmbra itellect⁹ angelici. quā- doqz lux diuina in q̄ vitas incommutabiliter lucet et cernit / nōnunqz hō scintilla v̄l apex ratōnis.

Consideratio vnde

cima ratōis vim exp̄mit quō nūc itellectui nūc sensualitati deseruit. et duplici noie ap- pellatur.

Ratio est vis aie cognoscitiua de-

ductiua p̄clusionū ex p̄missis eli- citiua quoqz insensatoz ex sensa- tis et abstractiua q̄dditatū / nullo organo in opatōe sua egens. ¶ Dec descrip- tio p̄ vltimā p̄iculā notat differre ratōem a sensualitate q̄ v̄tū organo. Per alias autē ab itelligētia simplici fecerunt / cui⁹ opatio magis attendit in receptōe cognitōis sim- plicis a supiori luce deo / q̄s attendat in dedu- ctōe p̄clusionū. quod ē p̄p̄riū ratōnis. siue pncipia sumpta sint ab exp̄ientijs p̄ sensus. siue illa sibi p̄sentauerit ab alto simplex itel- ligētia. ¶ Et hoc vero duplici vsu rōis nūc a supioribz pncipijs p̄ se notis in lumie itel- ligētie simplicis. nūc ab inferioribz q̄ p̄ exp̄i- entia acq̄runt. vt q̄ ignis est calid⁹ sortitur ratio duplex nomen. vt dicat portio ratōis supior. portio inferior. vt p̄terea dicat habe- re duas facies. vnā ad supiora / ad inferiora alterā. Immo et ex h̄ ponit cōstitui velut i orizonte duoz mūdōz. spūalis. s. et cor̄pal'. ¶ Letez portōem ratōis supiorē noie vi- ri. et inferiorē noie m̄licis appellam⁹. Tā- tum enī viuacitatis et p̄tutis habet rō dum supioribz intendit respectu illi⁹ quā p̄trahit ex inferioribz / q̄stum vir a m̄licere differt i p̄- tute. ¶ Postremo ratōi qnqz alia nomia tri- buim⁹. vt q̄ est celū mediū in aia / q̄ ē i v̄m- bra intelligentie simplicis / sicut itelligētia simplex in vmbra angeli / et angelus in v̄m- bra dei.

Consideratio duo-

decima diuidit sensualē virtutē quō p̄cipit interioribusqz sibi deputatis quō trāsmittit lucide declarat.

Is cognitina sensualis ē vis aie vtens in sua opatōe organo cor- poreo tam exteriori q̄s interiori ad ea que sensibilia sunt p̄ se vel per accidēs cognoscēda. ¶ Continuo aperta est differentia hui⁹ p̄tutis ad duas p̄tutes p̄- cedentes. Cui⁹ multiplex est officiū. multi-

Secunda pars de mystica

plex quoque appellatio. Nam cum accipit immediate motiones obiectales reze exteriorum. et sic dicitur sensus exterior in quibus distinctus. quod sunt. visus auditus. gustus. olfactus. tactus. Aut recipit immediate sensaciones factas in his quinque sensibus iudicatis inter eas. sic est sensus communis. Aut consequenter ex iudicijs vel sensacionibus factis in sensu communi. proponit et diuidit. et sic dicitur imago vel fantasia. vel virtus formatiua. Et si ex sensacione elicit insensata hanc estimatiua nominamus. quod de proprio vel nocivo diiudicat. Due preterea sunt vires retentive specierum in absentia. Una per sensum communi quod imaginatio quod nominatur. Altera per formatiua et estimatiua cui mensurarie nomen inditum est. quarum omnium virtutum cum suis organis amplior manifestatio (quia ad presens negocium ista sufficient) ad naturales et medicos referatur. Porro vis hec cognitiua sensualis nuncupatur aliquando aialitas nonnunquam sensualitas. quod est celum primum vel infimum. quod est imaginatio. quandoque ymbra rationis. In qua rursus ymbra variis gradibus per varietate suorum officiorum designantur. Est itaque sensus exterior nouissima lux potentie cognitiue quod deficit vel occidit in potentia solum vegetatiua vel nutritiua. debinc sensus communis (habens sub se hanc lucem quasi in ymbra sua) reponitur in ymbra fantasie. sicut fantasiam in ymbra estimatiue. et hanc in ymbra rationis collocamus?

Consideratio tredecima

cuma agit de affectiuis potentijs in genere et species earum subdiuidit.

T c Uilibet potentie cognitiue correspondet proportionalis virtus affectiua. Cum enim apprehenditur aliquid a potentia quod est conueniens sibi vel discoueniens et sub tali aliqua ratione sibi subiectum exprimur animam applaudere quodammodo ad hanc apprehensionem si sit conueniens vel ut conueniens et horrere si sit ut discoueniens. Dicam amplius nullum esse ens quod non habeat appetitum proportionaliter ad finem quod sibi iure diuine legis debitus est. Sed non dicitur hic appetitus proprie affectiuis per se in rebus cognitione vigentibus. Sunt igitur tres vires affectiue proportionales cognitiuis. scilicet synderesis voluntas et appetitus sensitiuus.

Consideratio decima

ma quarta synderesim mentis diuidit eiusque apprehensionem secundum quam tendit declarat cum nominibus appropriatis.

S ynderesis est vis anime appetitiua suscipiens immediate a deo naturalem quandam inclinationem ad bonum per quam trahitur insequens motum boni ex apprehensione simplicis intelligentie presentati. Quoadmodum namque se habet intelligentia respectu veri primi et certi. Ita synderesis respectu boni finalis sine mixture malicie simpliciter presentati. Quam simpliciter intelligentia sicut non potest dissentire talibus veritatibus agnitione habita quod termini significant. Ita non potest synderesis nolle positive principia prima moralium dum sibi per intelligentiam ostensa sunt. Utrum vero possit ea non velle hoc est in suspensio se tenere contra opinionem affirmatiua tenet potest. Juxta hanc tripliciter vti possumus nomine synderesis. Aut potest est inclinatio talis de cuius quod dicitur probabilitate est. vti quod talis quod de quod dicitur simplicis intelligentie possumus. Aut synderesis dicitur actum huius virtutis consequentem ex apprehensione huius intelligentie. Aut tercio dicitur habitum ex actibus frequentatis ingenitum. Non secus de intelligentia distinctio se offert per virtute vel per actum eius vel per habitum ex actibus derelicto. Synderesim autem alijs nominibus appellamus. vel habitum practicum principiorum. vel scintillam intelligentie ratione cuiusdam sic euolatons et ardoris ad bonum vel portionem virginalem anime vel stimulum naturalem ad bonum vel apicem mentis vel instinctum indelibilem. aut aliquid tali nomine. ut quod est celum supremum in affectiuis potentijs. Et ita proportionabiliter ad ea que de potentia cognitiua dicta meministis.

Consideratio. xiii. quarta

relat nomen appetitus. et secundum hanc accipit virtutem appetitus rationalis.

A ppetitus rationalis est vis anime affectiua apta moueri immediate ab apprehensione cognoscitiua rationis. Sic appetit si sit respectu possibili et impossibili noiam quod voluntas. Si consideret respectu actus a se elicit dicitur libertas. Si sit respectu obiectorum non finalium et possibili/ de electio vel appetit dectiuus. Et respectu actuum imperatorum dicitur appetitus diuinius vel executiuus. Si sit voluntas exequendi ea que iam electa sunt dicitur

ppositū. Et inclinatio ad hec creāda di-
cit scia. Nisi dicam? q scia duo iporat
simul iudiciū r affectiōem comitē. Si ō
psiderem? passiōes motiuas hui? appeti-
tus rōnalis. sic dicit generalī noiē appeti-
tus rōnalis affectiuus/yl affectiō rōnalis
Si aut sit respectu boni vel mali vt sic ap-
phensi p rōem ipse appetit? dicit? cupiscibi-
lis. Si vero illud bonū vel malū p sēte
tur vt arduus/ irascibil? appellat. Quāuis
fm phm et sequaces hedue vires r concu-
piscibilis et irascibilis in sola sensualitate
ppe radicent. Sed Aug? et theologoruz
aliter vsus habet.

Consideratio. xxi.

ponit appetitū animalē nō solū homini s;
r bestijs conuenire.

Appetitus aialis vl sensual? ē vis
anime affectiua apta moueri im-
mediate solū ab apphēsiōe sensi-
tiua. Addita est dictio hec exclu-

sua solū ne nos vigeat p rōuersia vt rinq;
pbabilis. videlicet. An appetit? rōnal? pos-
sit immediate ex cognitōne sensitiua solū mo-
ueri sicut pōt ex deliberatiōe rōis. Nūc q;
appetitū in irascibile r cupiscibile secerni-
mus p eas q mor dicte sunt obiectales ra-
tōnes. P rter hunc appetitū qdā posuit
se vident sensum nature ad bonū vl malū.
saluantes ex h mltos effect? mirabiles in
animantib; respectu tal? vel fuge vel psecu-
tōnis qualismodi nō p r reddi causa ex ap-
phēsiōe cognitōis sensual? vt q p sēte ho-
ste et nō viso horrefcūt pili cū tremore quo-
dam. qd ecōtra sit amico p sēte. q formica
puidens future hyemi ingētē farris cōpo-
nit aceruuz. r ita de plurib; absq; numero.
Quid ō mirādū si corpa aialiu ducāt se-
cretis instinctib; vl pulsib; ad suos fines
qñ i corpb; alijs min? pfectis minusq; or-
ganizatis p r mirabiles ad suos fines cōse-
quēdos naturales tract? inuenim?. imo plu-
rimi sunt rez variay ad inuicē tales tract?
q; finem ignoram?. vt ē tract? ferri ad ma-
gnētē. r mar? ad lunā/ r alioz ad alia Nūc
aut sensū nature iā i omni re posuim? q alio
vocabulo lex nature/ vl inclinatio naturalis.
vl directio intelligētice nō errātis p r noiari
Et nihil ab hac positōe dissentim?

Tercia pars p ricipa

lis est d luminositate dictaz potētiaz. a. xvij

psideratōe vsq; ad. xxi. Ordine ō. xvij.

Consideratio. xxii

Ex iste potentie/ tres cognitive x

r tres affectiue lumina qdā sunt
q p psideratōez luc? corpee faci-
li? cognoscunt. Itaq; sol iste na-

turalis sicut i efficacia vtutis p r tior est ce-
teris corpb; ita similitudinem maiorē habz
cū spūalib; r ad eoz cognitōem p r uenti-
ori manu ductiōe deducit. sicut dicit bea?
Dyonisi? vlti. de cel. hierarchia. Est aut
sol illustratiu? alioz eoz ō. insup q alterabi-
lia sunt calefactiu?. q; duoz p r uonabi-
lia gerit in se natura qlib; rōnal. qm lucet
p cognitōem. r calefcit p amorē. Nōs p r-
terea effect? p r tior imanens p duc? a tali
natura rōnali. dici meret lumē aliqd aut ra-
tōe claritatis i cognitōia. aut caliditatis i
affectiua. aut sil? vt r iusq;. Nō enī forte p r-
git repire cognitōez q nō sit formal? aut v-
tualit? qdā affectio. Sic affectio nō videtur
posse secerni qñ sit qdā expimētal? p r tior.
q p p neutra effectū suū causat sine alia. q;
niā ad cognitōis causatōez potētia affecti-
ua/ sicut ad affectōem generādā cognitōia
concurrat. Effectus aut sp sue cause qdam
similitudo ē r imago. Sic p r tior videm? lu-
cē nō esse sine calore saltē vtuali. Caliditas
q; lucis p ductiua repit. Rursus quē ad-
modū lux r calor mutuo se fortificāt/ qd i
p ductōe ignis facile ē aduerrere. vbi calor
flāmā/ r flāma calorē ingenerat. Nō aliter
existimādū ē vtutib; istis cognitōiuis r af-
fectiuis qñ ex mutuo p r u r u ordiato ad in-
uicē/ sit opatio r rāto maior atq; p r tior/
qnto v r r qlibet cū qlibet extiterit vniciōz
Deniq; lux solis sediffūdit disparit? p r-
varietate mediōz/ alit? in densitate/ alit? in
raritate/ aliter in mediō p r p uo et diapho-
no et puio. aliter i obscuro turbidoz spisso
atq; nubiloso. Quā sil? diffusionē variant
p r p nqtas atq; distātia. Multiplex q; ob-
staculoz dispositio nō vnā reddit lucis ra-
diantis imaginē/ sed p diuersitate inciden-
tiarū radiātū variatā. Attēdam? in p r-
diuinā lucē qdā p r uonabili similitudie so-
lem se cōicere/ nō tñ naturali necessitate/ s;
libalissima r gtuata charitate. his qdē cla-
rius/ his ō obscuri?. Dat enī se lucidi? in-
telligētie q; rōi/ r vt r iusq; limpidi? q; sensui
Exēplū sensibile ad h manu ducēdū ē. si di-
uerfa vitra opposuerim? radijs solaribus